

Državljska vzgoja in etika

IZBIRNI DEL

Metoda 21

Avtorica: Jožica Repič

Ime, priimek avtorja:	Jožica Repič
Razred: 8	Predmet: Državljska vzgoja in etika
Tematski sklop	Izbirni del
Tema / vsebina	Medsebojni odnosi v šoli

UČNI NAČRT

Cilji	Spoznavajo demokracijo kot način urejanja skupnih zadev in določanja pogojev življenja. Razvijajo občutek soodgovornosti za urejanje skupnih zadev.
Pojmi	Pravilo, pravica, šolska skupnost, odgovornost, dolžnost
Možne medpredmetne povezave	Zgodovina, filozofija za otroke, slovenščina, likovna vzgoja itd.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedenje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo tudi uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj dano gradivo poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. 3. Učenec naj zna utemeljiti izbore, uskladiti mnenja, ovrednotiti različne zamisli (npr. tudi razvojne načrte) z vidika trajnostnega razvoja.
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	ZA ŽIVLJENJE V SKUPNOSTI SMO ODGOVORNI VSI (b)
Neposredni cilji	Na nekaj didaktičnih primerih naj učenci spoznajo potrebo po strpnem medsebojnem sodelovanju in življenju v skupnosti.
Didaktična naloga	V procesu različnih didaktičnih metod je ta metoda namenjena spoznavanju dinamike, ki poteka v razredu v odnosu na pravila, ki jih predpisuje pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev.
Metodika-variante	
Avtorica te metode je Jožica Repič	
I. ORIENTACIJA	
Motivacija	
<ul style="list-style-type: none">- O čem se bomo torej danes učili?- Življenje ali bi bilo mogoče živeti brez določenih pravil?- Je potrebno, da s pravili urejamo naše skupnosti, zato potrebujemo pravila.	

- Vsi poznamo prometna pravila. Kaj bi se zgodilo, če udeleženci v prometu ne bi upoštevali barve luči na semaforju?

Govorijo o pravicah, dolžnostih, odgovornosti.

II. ELICITACIJA

Iskanje predznanja otrok za načrtovanje

- Kaj pomeni izraz odgovornost?
- Naštejte nekaj pravil, ki jih poznate in se po svoje predznanje glede na njihove potrebe
- Kako bi opredelili pojem »pravica«
- Katere pravice imate vi?
- Ali so pravice otrok kje zapisane? (Konvencija o otrokovih pravicah)
- Kaj pa odgovornosti?
- So pravice ljudi kje zapisane?
- Zakaj je to potrebno?
- Kako se bomo torej učili o pravicah in odgovornostih?
- Katere vaše predloge lahko upoštevamo pri našem današnjem delu?

III. REKONSTRUKCIJA UČENČEVIH IDEJ

Izvedba ustreznih aktivnosti, ki jih izvajajo učenci zato, da bi potrdili, spremenili ali izpopolnili predhodne predstave

Učitelj oblikuje tandeme in poda navodila:

Pravilnik o pravicah in odgovornostih učencev bomo našli na internetu iz Pravilnika izpišite dolžnosti in pravice učencev poiščite pare: dolžnost - pravica (kaj moramo storiti, da bomo zagotavljali pravice?)

Na tabli oblikujete miselni vzorec skupaj z učenci izpišite pravice in odgovornosti učencev.

IV. APLIKACIJA OTROKOVIH IDEJ

Dejanska ali hipotetična uporaba na novo pridobljenega znanja

- Kdaj so torej naše pravice zagotovljene?

V. PREGLED SPREMEMB PRVOTNIH IDEJ

Analiza otrokovih predstav po izvajanju aktivnosti

Učitelj primerja začetne in končne predstave in preveri znanje in razumevanje učencev. Preveri, ali so učenci dosegli učne cilje in primerja njihovo začetno in končno predstavo o obravnavanem vprašanju. Primerja delo v tandemu – kako so učenci soočili lastno razmišljanje z razmišljanjem svojih vrstnikov.

Preveri, ali so učenci dosegli učne cilje: Pravilo, pravica, odgovornost, strpnost, tolerantnost primerjajo svojo začetno in končno predstavo.

VI. ANALIZA DEJAVNOSTI

Učenci naj odgovorijo na vprašanja refleksije in pripovedujejo o svojem počutju in učenju.

Dodatek (pojmi)

PRAVILA (določajo, kakšno sme biti neko ravnanje, vedenje, mišljenje...) so določili ljudje, da lažje živijo skupaj. Z njimi so zaščitene pravice ljudi. Nekatera pravila so zapisana, druga dogovorjena, nekatera veljajo za vse ljudi, druga v ožjih skupinah, nekatera veljajo kratek čas, druga daljše obdobje. PRAVILA ZAGOTAVLJAJO PRAVICE IN DOLOČAJO ODGOVORNOSTI (DOLŽNOSTI).

PRAVICE LJUDI - pripadajo človeku ne glede na raso, vero, prepričanje. Vsi imamo iste pravice, nihče ne more imeti več pravic na račun drugega. NAŠE PRAVICE SO OMEJENE S PRAVICAMI DRUGIH. DOLŽNI SMO DRUGIM OMOGOČITI NJIHOVE PRAVICE.

DOLŽNOST — kar moramo storiti

Primer:

Tla v učilnici so čista. PRAVICA

V učilnici smo obuti v copate. PRAVILO

Ob prihodu v šolo se preobujem v copate. ODGOVORNOST / DOLŽNOST

DOLŽNOST — kar izpolnjujemo, ker moramo (kazen), ponavadi nam je zoprno in radi kršimo.

ODGOVORNOST — odgovoren je tisti, ki si prizadeva ravnati po pravilih, opravlja svoje dolžnosti, saj razume njihov pomen.

Participacija pri sprejemanju nas dela odgovorne.

Refleksija:

1. Kako si se danes učil?
2. Kako si se počutil?
3. Kaj si se naučil?
4. Kje boš svoje znanje lahko uporabil?
5. Kaj se ti je zdelo težko?
6. Se želiš še kdaj učiti na tak način?

Itd.

Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Državljska vzgoja in etika; učbenik za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Družba prihodnosti</i> - Državljska vzgoja in etika; delovni zvezek za 8. razred (ur. dr. J. Justin); pogl. <i>Družba prihodnosti</i> - dostop do interneta - Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV6029.html (3.1.2011) - dostop do računalnika s programom za urejanje teksta - Virtualna knjižnica za učenje človekovih pravic, http://www.eip-ass.si/virt_knjiz.htm (31.7.2008)
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none"> - Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV6029.html (3.1.2011) - Tudi otroci imajo pravice,
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Justin, Janez; Sardoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). <i>Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščenka</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut. - Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev, http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r09/predpis_PRAV6029.html (3.1.2011) - Poenostavljena Konvencija o otrokovih pravicah, http://www.eip-ass.si/mojepravice/ze_poznas/kop_made_easy.htm (31.7.2008) - Virtualna knjižnica za učenje človekovih pravic, http://www.eip-ass.si/virt_knjiz.htm (31.7.2008)

DODATNI MATERIAL

Tudi otroci imajo pravice

New York/Ljubljana, 20.11.2005, 17:34 | STA / D.L.

Ob svetovnem dnevu otroka v Zvezi prijateljev mladine pozivajo k čimprejšnjem imenovanju varuha otrokovih pravic.

Pred natančno šestnajstimi leti so Združeni narodi sprejeli **Konvencijo o pravicah otrok**, ki najmlajšim priznava pravico do življenja, do zaščite ter določa njihove kulturne, socialne in druge pravice. Dokument je zgodovinski, saj je dosegel največji konsenz v zgodovini. Podpisale so ga skoraj vse svetovne države, izjema so le prva svetovna velesila, Združene države Amerike, in obubožana Somalija.

Prav na obletnico sprejema omenjene konvencije po svetu obeležujemo letošnji svetovni dan otrok. Številne mednarodne organizacije ob tem opozarjajo, da so pravice milijonov otrok še vedno kršene.

Hanžek opozarja na problem preživnin

Varuh človekovih pravic **Matjaž Hanžek** ugotavlja, da bi morali pristojni organi v Sloveniji za polno uveljavitev konvencije ZN o otrokovih pravicah čim prej sprejeti še manjkajoče predpise, predvsem pa spremeniti način izvajanja nekaterih pravic. Zato pričakuje, da bo zlasti novi družinski zakonik, ki je že v pripravi, omogočil uresničitev vseh tistih pravic otroka, ki jih v vsakdanjem življenju najbolj pogosto kršijo njegovi starši. Ob tem poudarja predvsem pravico otroka do stikov z obema staršema.

Varuh poleg tega opozarja na priporočilo Državnega zbora, naj vlada preuči njegov predlog za povišanje starostne meje, do katere je otrok upravičen do nadomestila preživnine, predlaga pa tudi poostreževanje ukrepov zoper tiste, ki preživnine kljub dohodkovnim možnostim ne plačujejo.

Otroci so žrtve vojn, zlorab in bolezni

Amnesty International ugotavlja, da na svetu še vedno 100 milijonov otrok živi na ulici, 250 milijonov mlajših od 14 let je prisiljenih delati za preživetje in več kot 300.000 se jih bojuje v različnih oboroženih konfliktih po svetu.

Sklad ZN za pomoč otrokom (**Unicef**) pa opozarja, da se stopnja umiranja otrok v svetu prepočasi znižuje. Na leto zaradi bolezni, ki bi se jih dalo preprečiti, po svetu umre 11 milijonov otrok, mlajših od pet let.

Več kot 15 milijonov otrok v svetu je osirotelih zaradi aidsa. Samo med letoma 2001 in 2003 je več kot tri milijone otrok zaradi te bolezni izgubilo enega ali oba starša.

Trgovanje z otroki narašča

Unicef opozarja tudi, da trgovanje z otroki v svetu narašča. Še posebej zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je več kot milijon otrok letno prisiljenih v prostitucijo, prosjačenje in prisilno delo.

Po zadnjih podatkih je spolno zlorabljenih kar dva milijona otrok, iz vzhodne v zahodno Evropo pa naj bi jih letno pretihotapili 200 tisoč. Unicef še opozarja, da postaja izkoriščanje otrok vedno bolj komercializirano. Na svetovnem spletu tako kar 14 milijonov strani ponuja otroško pornografijo.

Vir: <http://24ur.com/novice/slovenija/tudi-otroci-imajo-pravice.html> (31.7.2008)

KOŠ

Opomba	